

Muutoksia, moninaisia näkökulmia ja uusia suuntia

Vuoden 2022 viimeisessä *Avaimessa* on läsnä kirjallisuudentutkimuksen aiheiden, ilmiöiden ja lähestymistapojen moninaisuus. Kirjallisuudentutkimuksen epistemologiset muutokset ja uudistuminen suhteessa muihin tieteenaloihin on väistämätöntä, jotta voimme analysoida historiallisia, kulttuurisia, sosiaalisia, poliittisia, institutionaalisia sekä materiaalisia olosuhteita ja ympäristöjä, joissa kirjallisuutta tuotetaan. Numeron kirjoituksia yhdistää tarve käsitellä erilaisia muutoksia ja suhteita koskien erityisesti nuorten lukutapoja kirjajamuu-
tojen mullistamassa lukemiskulttuurissa, kirjallisuusjournalismia, ihmisen ja eläimen yhteiseloa tai tutkimuksen suuntia. Muutoksiin liittyy aina niin pelkoa ja vastarintaa kuin toivoa ja uusien ajattelun ja olemisen tapojen visiointia. Muutoksien monia kerroksia tulee pohtia ja niihin liittyvistä reaktioista on tärkeä keskustella hahmottaaksemme tietämisen ja ajattelun kytköksiä ja rajoituksia.

Lotta-Sofia La Rosa tutkii artikkelissaan nuorten lukuhulun hiipumista suhteessa kirjallisuuden lukemisen käytänteisiin ja murrokseen. Hän pureutuu kyselyn avulla nuorten omiin kokemuksiin siitä, miksi he lukevat nykyään yhä vähemmän kaunokirjallisuutta vapaa-ajallaan. La Rosan mukaan erilaiset kirjamuodot voivat yhdessä toimia nuorten lukuhulun herättäjinä tuottamalla uusia mielikuvia lukemisesta.

Helinä Äärin artikkeli analysoi queer-näkökulmasta ihmisten ja kanojen suhteissa tapahtuvien tunteiden ja kokemusten kuvauksia Hanna Järven romaanissa *Töyhtöpään tarina* (1915). Romaani kertoo suomalaisen munantuotannon alkuvaiheista, ja Ääriä kiinnostaakin millaiset kanojen ja ihmisten väliset suhteet ja kuvaukset ovat mahdollisia ja hyväksyttäviä munantuotantoa edistämään pyrkivässä kirjassa.

Professoriluento perustuvassa katsauksessaan Viola Parente-Čapková erittelee filologiaan liitettyjä merkityksiä ja pohtii filologian monitieteistä potentiaalia sekä tarvetta sen uusille määritelmille ja metodologioille muuttuvassa maailmassa. Voitto Ruohonen ja Heikki Hellman taas tarkastelevat katsauksessaan kulttuuri- ja kirjallisuuskritiikin muutoksia ja kirjallisuuden asemaa *Helsingin Sanomissa*. Empiirisen aineiston avulla he osoittavat, että kritiikin asema *Helsingin Sanomissa* on vakiintunut, mutta siihen vaikuttavat alati muutoksessa olevat tendenssit.

Kirja-arvioissa Essi Varis arvostelee Terence Caven teoksen *Live Artefacts: Literature in a Cognitive Environment* (2022) ja Jenniliisa Salminen Anna Helteen ja Pia Koivusen toimittaman artikkelikokoelman *Neuvostoliitto muistoissa ja mielikuvissa* (2022).

Vuoden vaihtuessa lehden päätoimittajuus siirtyy Hanna-Riikka Roineelle ja Esko Suorannalle. Kiitämme lämpimästi kaikkia *Avaimen* kirjoittajia ja vertaisarvioijia ajatuksia herättävistä ja aktivoivista näkökulmista sekä antoisasta yhteistyöstä. Niin kirjoittajien kuin vertaisarvioijien ahkerointi vaikuttaa merkittävästi *Avaimen* säilymiseen korkeatasoisena ja elinvoimaisena kirjallisuudentutkimuksen tiedelehtenä ja keskustelufoorumina Suomessa.

Riitta Jyttilä & Lotta Kähkönen